

DANICA.

CERKVEN ČASOPIS ZA SLOVENSKE POKRAJINE.

Moj Oče, oj — oprôsti mu!

Izveličar moj! oj ti trpiš
Na križu grozne bolečine,
Ti nam življenje vsem deliš,
A Tebi muk življenje gine.
Zasramovan, kot červ si strt,
Objema ko Te bela smrt,
Zdihuješ milo do Očeta:
„Dopolnil sem!“ za grehe sveta,
„Oprosti mu!“ — sem zanj daril
Življenje v cvetu, kri prelil,
Oj Oče moj! do zadnje srage,
Da rešim duše si predrage.
„Dopolnil sem“, — oj Oče moj,
Krvavo žrtev; srd naj tvoj
Nad grešnim rodом se vtolaži,
Očetovsko ga spet oblaži,
„Oprosti mu!“ ga ne sovraži;
„Oprosti mu“, ti moj Gospod!
Naj milost tvoja mu zasije.

Glej na moj križ — krvavi hlod,
Ljubezni kri po križu lije,
Ah lije, da mu greh omije.
„Oprosti mu!“ — glej Mater sveto
Vsaj tudi Ti jo ljubiš vneto
Kako pod križem se solzi,
Kako v bolesti se topi:
Z menoj za grešni rod trpi;
Ne pusti dalj jo v bolečini,
Te milo prosim, Sin edini.
Oprosti Adamu krivico,
V katero je zapeljan bil,
Do raja vstop odpri mu mil.
Naj uteši usmiljenje — pravico.
„Oprosti mu!“ glej zanj za spravo
Pokorno Tebi nagnem glavo:
Umiram, — zabi zlosti mu
Moj oče — oj, „oprosti mu!“

Radoslav Silvester.

Mihael,

po božji milosti in po božjem usmiljenju knez in škof
lavantinski, prisednik prestola Njih svetosti, velikokrižnik
avstrijskega Franc Jožefovega reda, doktor bogoslovja,
pošlje mnogočastiti duhovščini in vernikom svoje škofije
pozdrav in želi vsem blagoslov ter vse dobro od Očeta in
Sina v edinosti svetega Duha!

(Dalje.)

Upornost proti višji oblasti je torej
upornost proti postavi božji, in je zato
tudi brez rešitve pogubna za posameznega

kakor za človeško družbo sploh. In prav
zato so sveti oče Leon XIII. zmiraj nagla-
šali dolžno pokorščino do predpostavljene
oblasti, in so obsojali nepokorščino do cer-
kvene in posvetne oblasti. V svoji znameniti
okrožnici Inscrutabili Dei consilio z
dne 21. aprila 1878 so pokazali neizogibno
potrebo katoliške cerkve za človeško družbo;
v apostolski poslanici Diuturnum illud
z dne 29. junija 1888 so pojasnili izvir
javne oblasti; v krasni okrožnici Immor-

tale Dei z dne 1. novembra 1885 so pisali o krščanski državi; in v izvrstni encikliki *Sapientiae christianae* z dne 10. januarja 1890 so korenito razložili najimenitnejše dolžnosti krščanskih državljanov. Vse te najlepših nauk in najmodernejših navesetov polne okrožnice so našim burnim časom sila primerne in bodo veljalne tudi v vsej prihodnosti.

V apostolski okrožnici *Quod apostolici muneris* z dne 28. decembra 1878 so bistroumni Leon XIII. razkrili nevarnosti, ki pretijo od raznih socialističnih strank, in so jasno dokazali, da je katoliška vera in cerkev najvarnejše zavetje družabnega blagostanja, da je najgotovейše poročstvo časne in večne sreče človeškega rodu. V velevažni okrožnici *Arcanum divinae sapientiae consilium* z dne 10. februarja 1880 so temeljito razpravljali o zakramentu svetega zakona, ki je nosilni steber družini, občini, državi, sploh človeški družbi. V tem odličnem spisu branijo vse bistvene lastnosti svetega zakona: njegovo edinost in neločljivost, njegovo svetost in zakramentalno čast. V spominjski encikliki *Humanum genus* z dne 20. aprila 1884 so opozorili vernike na nevarne nauke in namere framasonске ali prostozidarske družbe in so jo iznova obsodili. V listu do škofov Nemčije in Avstrije z dne 12. septembra 1891 so obsodili dvoboj, kakor ga obsoja božja postava, naravna in pisana.

Z izredno vnemo so se Leon XIII. oprijeli rešitve socialnega in družabnega vprašanja, ki razgreva duhove in srca, in so edino prava načela za njegovo srečno rešitev podali v monumentalni encikliki *Libertas* z dne 20. junija 1888, v kateri zmagovito zagovarjajo prostost človeške volje, in pa v obče občudovani okrožnici *Rerum novarum* z dne 15. maja 1891, v kateri posebej razlagajo pravice in dolžnosti delalcev in gospodarjev, in slednjič v poslanici *Graves de communi* z dne 18. januarja 1901, v kateri so pojasnili pomen krščanske demokracije ali krščanskega ljudovladstva.

Z navedenimi modrimi listinami so sveti oče vtrdili družabni red in so pomogli delalskim stanom do pravic in do zaslužene

veljave. Kdo bi dopovedal in opisal koristi, ki so jih pridobili delalci po obrambnih izjavah apostolskega sedeža. Zato je pa prav, da hoče krščansko delalstvo papežu Leonu XIII. izraziti na poseben način svoje globoko spoštovanje in svojo prisrčno hvalenost. Kakor so namreč stari Rimljani velevažne postave obvekovečili po javnih bronastih ploščah, enako želi verno delalstvo vsega sveta, da bi se socialni nauki papežajubilarja obvekovečili na treh bronastih ploščah, ki bodo stale poleg Lateranske bazilike kot vidno znamenje po katoliški veri oživiljenega in osrečenega delalstva in kot vidni dokaz, da ima ista cerkev, ki je rešila sužnje spon, tudi dovolj življenske moči, da potare okove, v katere je brezvernost vkovala delalce. V to izvoljen odbor pod pokroviteljstvom kardinala Dominika Ferrata bo dne 3. marcija tekočega leta predložil načrt svetemu očetu in bo položil temelj nameranemu spomeniku, ki bi naj bil dovršen tja do 15. maja tega leta. Spomenik bo vidno pričal, da krščansko delalstvo izpolnjuje zapoved: Spoštuj očeta!

Posebno čast in hvalo zaslužijo papežajubilar za požrtvovalno skrb, s katero gojijo in podpirajo vede, znanosti in umetnosti ter jih želijo postaviti na krščanska tla. Dne 4. avgusta 1879 so izdali vrlo znano okrožnico *Aeterni Patris*, v kateri so odkazali častno mesto sv. Tomu Akvinatu, prvaku bogoslovcev, in krščanskemu modroslovju. Dne 18. novembra 1893 so na svetlo dali dragoceni okrožni list *Providentissimus Deus* o svetem Pismu, da ga branijo pred napadi sovražnimi in ga priporočajo v pridno učenje in razlaganje. V isti namen so ustanovili posebno kongregacijo ali družbo bogoslovcev veščakov v biblijski vedi, ki bi naj pospeševala svetopisemske študije. Sveti oče Leon XII. sam globok učenjak in duhovit pesnik, so povzdignili med bogoslovci navdušenje in zanimanje za vse druge vede bogoslovne in nebogoslovne, imenito za zgodovino, pravo, prirodoslovje. Kaj čuda potem, da se ves učeni svet pripravlja za spodobno slav-

ljenje petindvajsetletnega delovanja učnega papeža Leona XIII., o katerem v resnici velja proroški pridevek *lumen de coelo*, luč z neba. Dostojno in pravično je, da se poklonijo učenjaki velikanu na umu in srcu, orjaku v volji in ljubezni.

Nadalje se moramo pokloniti Leonu XIII. kot vladarju kraljestva božjega. Dne 3. marcija 1878 so bili sveti oče Leon XIII. slovesno kronani s tiaro ali trojnato krono, ki pomenja Njih kraljevsko-vladarsko čast in oblast. Najstarejši kardinal je pri tem obredu govoril veličastne besede, kličoč: „Vzemi tiaro, ozaljšano s trojnato krono, in ne pozabi, da si oče kraljev in vladarjev, da si najvišji pastir po vsem svetu živečih vernikov in namestnik Jezusa Krista, ki bodi hvaljen in slavljen vekomaj!“ Dne 20. prihodnjega meseca februarja bodo kardinali in v Rim došli škofje izročili svetemu očetu zlato tiaro, ki je posvečeni dar vernikov iz vseh narodov in vseh škofij. Izročili Njim bodo tudi dva zlata ključa, ki pomenjata najvišjo papeško oblast.

Kraljestvo ne more biti brez vladarja. In Jezus Krist je sv. Petru izročil vladarstvo svojega kraljestva na zemlji, ko mu je dejal: Tebi dam ključne nebeškega kraljevstva. (Mat. 16, 18). In zopet: Pasi moja jagnjeta, pasi moje ovce! (Jan. 21, 15. 17). Vladarju pa treba neodvisnosti in pripomočkov, da opravlja svojo vzvišeno službo v prid in korist vladancem. Prav zato je skrbela božja previdnost, da so bili rimski papeži samostojni, neodvisni vladarji ne le v duhovnem, temveč tudi v svetnem oziru. Imeli so svoje posesti, ki so jim prinašale sredstva za vladanje vesoljne cerkve.

Ker je ta svobodnost in neodvisnost od vsake druge oblasti močen steber apostolski stolici, hočejo sovražniki neveste Kristove, svete cerkve, odpraviti suvereniteto ali samooblast papežev ter svetega očeta podvreči drugi oblasti, dasi ni večje in višje oblasti od oblasti namestnika Kristovega na zemlji. Ko bi rimski papež bili podložni drugi oblasti, bati bi se bilo, da ne bi mogli več s popolno prostostjo izvrševati tega, kar bi spoznali potrebno in koristno za cerkev, in da ne bi

ravnali povsem po lastnem prepričanju, marveč po volji in želji svojega nadoblastnika. Ko bi bili papež podložnik katerega koli vladarja, bili bi v vojski sovražniki tega vladarja obenem tudi nasprotniki papeža, in katoličani ne bi smeli v takšni hudi dobi prosto občevati s svetim očetom.

V tem oziru še pač danes velja, kar je leta 1862 okoli 265 škofov, zbranih o binkošti v Rimu, pisalo papežu-kralju Piju IX., blagega spominja: „Časno vladarstvo svetega prestola je potrebna in očitna naprava božje previdnosti, in mi brez pomisleka spoznamo, da je pri sedanjem stanju posvetnih razmer prav to svetno vladarstvo k srečnemu in prostemu vladanju cerkve zavsem potrebno. Gotovo je, da vladar cerkve ne sme biti nobenemu kralju podložnik, da, še njegov gost ne; v svoji lastni državi bivajoč, mora biti neodvisen, da brani v vzvišeni, mirni, blaženi svobodi katoliško vero, in da zagovarja, vlada in vodi krščanski svet . . . Kdo bi si upal tajiti pri sedanjem nasprotju človeških misli in naprav, da je potrebno mesto, da je potreben sedež, od koder more tehten in mogočen glas, glas pravice in resnice doneti do narodov in vladarjev: glas, ki se nikomur ne prilizuje, nikomur ne vklanja; glas, ki ga ne more nobeno žuganje zadušiti, nobena zvijača zmagati . . . In katera druga vlada poprejšnjih in sedanjih časov se more ponašati s tako svetimi, starodavnimi in neovrženo zakonitimi pravicami? . . . Zato smo pripravljeni z Vašo svetostjo iti v ječo in smrt ter Vas ponižno prosimo, da pri svojem sklepu neizpremenljivi ostanete. To terja od Vas svetost cerkve, za katere boljšo vlado je božja previdnost rimskim papežem podarila svetno vladarstvo; to tirjajo pravoverni kristjani, razkropljeni po vsem svetu, ki želijo, da jim je možno, svobodno prihajati k Vaši svetosti ter se v vestnih rečeh posvetovati z Vami; to tirja slednjič tudi državna družba, ki čuti, da se majajo njeni lastni temelji, ako se podere tron Vaše svetosti.“

K tem jasnim besedam pristavljam le opominj, da moramo moliti in Boga prositi, dokler ne vrne njegova neskončna pre-

vidnost svetemu očetu odvzetega kraljestva, in da moramo svetega očeta z milimi darovi podpirati v pokritje izredno velikih stroškov za vladanje vesoljnega kraljestva božjega: svete cerkve.

(Konec prihodnjic.)

† **Mihael,**

knez in škof.

Na binkoštno nedeljo.

In vsi so bili napolnjeni svetim Duhom. (Dej. ap. 2.)

V izbi-obednici na sijonskem hribu je kakor hišni gospodar pripravil bil kedaj naš Odrešenik svojim dvanajsterim velikonočno jagnje. Tam se je daroval svojemu nebeškemu Očetu — v svoji ves svet odrešilni roki samega sebe držeč.

Kakor v spominju na ta toliko posvečeni kraj so zbrani zopet na tem istem mestu današnji dan Gospodnji apostoli. Tu bivajo „ene misli, stanovitni v molitvi z ženami in z Marijo Jezusovo materjo in njegovimi brati.“ (Dej. ap. 1, 14.)

Tako pričakujejo prihoda sv. Duha, ki ga jim je tolikrat obljubljal Gospod.

V izgled naj nam bodi ta družba iz Gospodnje obednice in poučimo se, dragi, ob njej še mi: kako se je tudi nam pripraviti na prihod sv. Duha, delečega nam sedmerih svojih nebeških dari.

*

Kako veličasten je ta binkoštni zbor v jeruzalemskem poslopju. Kako častitljiv. Tu sedi med apostoli tudi Jezusova mati Marija. Vsi zbrani razmišljajo o pričakovanem sv. Duhu. Vseh volja je, da bi v svoja čista srca mogli sprejeti sedmere darove razsvitljevalca človeških umov, sv. Duha.

Do mala se je vsako veliko delo pričelo v samiji. Tako je za vse čase imenitno postalo tudi to samovanje te današnje odlične družbe v Jeruzalemu.

Naša naloga, dragi, je, da nam življenju ravnilo postane ta današnja zgodba

v sijonski obednici; t. j. da se iz nje učimo, kako nam hrepeneti po darovih sv. Duha.

Misliti moramo ob tem v prvo, kako da odstranimo vsak napotljaj, ki brani sv. Duhu dohod v naše srce. Zato se najprej poprašujmo, katere naše napake morajo biti nevšečne sv. Duhu.

A ker se človek ob sodbi samega sebe moti tako lahko, bodi naša iskrena molitev do Jezusovega srca, do njegovih svetih ran, do dobrote in moči naše priprošnjice Matere božje dobrega sveta, da bi nam ob tem delu na strani bili in do samega sv. Duha, da naj nas tudi on milostno razsvetli.

Ob tej odstranitvi vseh mogočih napotljev za vsprejem sv. Duha nas pa mora razvneti gorko hrepenenje po njegovih sedmerih darovih.

To hrepenenje se nam vkrepi, če pomislimo, kaj so apostoli bili, predno je nad-nje prišel sv. Duh. — Iz neukih učencev so apostoli postali razsvitljeni učenci. Iz bojazljivcev brezbojzniki, ki jih nobena nevarnost niti ne smrt ni mogla odvrniti od dela za Krista. — Kakošen je bil Peter pred prejetvijo sv. Duha. Ali si moremo misliti, da je oni isti Peter tresoč se ob deklinem ugovoru na velikoduškovskem dvorišču ta, ki razklada danes o velikih božjih delih tu sem došlim Partijanom, Medijanom, Elamljanom, Mezopotamljanom, Kapadocijem, Pontijanom, Frigijcem, Pamfilycem, Egipčanom, Libijcem, Rimljanom, Kretencem in Arabljanom — tako, da ga razumejo ti vsi — kako so Judje Jezusa Nacareskega na križ pribili in umorili in kako ga je obudil Bog Oče. Ali si moremo misliti, da je ta kedaj tako boječi Gospodov učenec ta isti Peter, ki tudi na križu umirajoč življenje da pozneje za svojega Gospoda in mojstra?

Podobno, kakor ob apostoljih, učini dragi — sv. Duh tudi s teboj.

Kakor ogenj razgreje železo tako sv. Duh razgreje tudi tebe, prerodi te v novo stvar in razsvetli ter vtolaži. — Tvoja radost, tvoja moč ti mora postati sv. Duh, če hočeš apostolom biti podoben.

Kako pa zanesljivo prideš do darov sv. Duha?

Tako-le. Naš Odrešenik sam te zagotavlja, da nebeški Oče dá svojega dobrega Duha vsem onim, ki ga prosijo zanj.

Zato moramo gorkimi molitvami bližati se prestolu sv. Duha prav posebno še ta današnji binkoštni dan. Pripravljajoč se na darove sv. Duha si naložimo to in ono samozatajevanje prepričani tega, da glasú našega ponižanega in skesanega srca ne prezre. S cerkvenim vzklikom: „Pridi sv. Duh; napolni srca svojim vernikom in vžgi v njih ogenj svoje ljubavi“ — s temi besedami soglasujmo umnoževajoč še prav posebno danes in vse te praznične dneve svoje prošnje do trojedinega Boga. — Zelo dobro tudi bo, če smo v stanu učiniti kako delo ljubezni do bližnjega te dneve: ker usmiljenje po Kristovem nauku usmiljenje doseže.

* * *

Tako se, dragi, v tihem zatišju posvečenih cerkva in svojih domov, premišljuje svojo nevrednost a ob enem pa dragocenost darov sv. Duha, z vso resnôbo pripravljamo za veličastni prihod sv. Duha. — Tem načinom upajmo, da nam bo dano zajemati iz izveličalnih studencev njegove milosti kakor onih virov božjega usmiljenja, ki nam blažilno rosé na steze tega betežnega našega potovanja po revnotni zemlji ter nam otvore kedaj vstop pred trojedinega Boga: Očeta, Sina in sv. Duha. Amen.

Na binkoštni ponedeljek.

Sv. Duh je prišel nad vse, kateri so besedo poslušali.

(Dej. ap. 10.)

Bogu Očetu so posvečeni božični dnevi: saj se je bil usmilil človeškega rodu in je v njega rešenje na svet poslal svojega Sinú. — Bogu Sinu je odmerjena Velika noč: veseli čas njegovega vstajenja in odrešenja vesoljnega človeškega rodu. — Binkoštni prazniki pa so odločeni Bogu sv. Duhu:

onemu vzvišenemu bitju v sv. Trojici, ki vernikom deli sad odrešenja in od kojega nam izvira vsak dober dar, vsaka milost na našem zemskem potovanju.

In sicer nam ni le binkoštna nedelja zapovedan god, nego tudi današnji dan — ponedeljek — praznujemo prav po šegi zapovedanih godov. — Kako je to in kako je s tem današnjim in s podobnimi praznovanji bilo — in je, o tem se poučimo v povzdigo današnjega godu to uro.

*

V našem avstrijskem cesarstvu je več neke-danjih praznikov odpravljenih bilo po zunanje. V cerkvenem življenju se pa svetkuje tem istim načinom še danes. Pobožnim kristijanom so po njihovih dobrih stariših in vzgojiteljih še danes vedno v spominju; a ne pravijo jim več prazniki, nego soprazniki. Te dni je ohranilo posebno še naše ljudstvo po deželi v spominju. Zato si prizadevajo, če le moč naši ljudje navzočevati take dneve pri sv. maši s celoskupno svojo družino ali pa v cerkev do sv. daritve pošiljajo vsaj zastopnika hiše. In to posebno še radi tega, ker vedo, da se take dneve še daruje za srenjo ter za nje sv. maša.

Taki prazniki, poprej svetkovani kakor nedelje, in danes kakor soprazniki, so pa danes naslednji.

Vsi dnevi dvanajsterih apostolov. Vsak vas pozna te ognjevitke razširjevalce naše sv. vere; ki so vsi za Jezusa dali drago kri življenja izvzemši učenca ljubezni sv. Ivana, ki je bil pa tudi mučen: vržen v vrelo olje in zastrupljen — a mu ni to ni ono v stanu bilo škodovati. — Več ali manj je vsakemu vas znano iz njihovega življenja. Zato se mi ni treba na dalje ob njih muditi.

Božični dobi prištet je praznik: Nedolžnih otročičev dan. Bili so radi Jezusa pomorjeni; prav pravi mučeniki — a brez svoje volje, ker niso vedeti mogli, čemu da se z njimi tako godi. Praznuje se ta dan 28. decembra, koj po sv. Ivanu evangelistu. Sv. maša se bere v za to dobo nenavadni vijolični, t. j. spokorni barvi. To naj bo v znamenje, da tudi ti otroci radi še

ne izvršenega odrešenja niso mogli v nebo; pač pa so morali pred pekel do Jezusove smrti na križu — smrti kakor za nas tako za nje.

V velikonočni dobi se sopraznuje 3. majnika najdenje sv. križa. Izkopala je to presveto orodje našega odrešenja cesar Konstantinova mati sv. Helena. Pagani so bili namreč svoji boginji nečistovanja, Veneri, sozidali tempelj na prostoru, kjer je stal križ ter bil naš Izveličar umrl na njem. Sv. Helena je velevala podreti ta tempelj. Kopali so še dalje v zemljo ter dobili Gospodnji križ z žreblji, s katerimi je bil Jezus nanj pribit ter križevim napisom.

V binkoštni dobi nam je sopraznik 24. junij, dan sv. Ivana Krstitelja. Kdo se ne spominja tega med Slovenci v ljubomilem spominju bivajočega svetnika in nočnih kresov, ki njega predvečer zagore na naših planjavah, višavah, gorah — velikrat celo daleč gori blizu večnega snega naših najviših skalnih velikanov. — Isto tak sopraznik je dan 12. julija sv. Mohorja in Fortunata. Mi Slovenci ju častimo kakor donositelja sv. vere od domačega nam Oglēja sem v naše pokrajine. Hvaležnosti za tak blagodar nad vse druge blagodarove jima naš rod nikoli pozabil ne bo. Sv. Mohor in Fortunat sta priprošnjika ljubljanski škofiji in nekatera cerkva — posebno še na kakem holmcu — se v nas dviguje njima v čast. — 26. julija sopraznujemo sv. Anjo, to ljubo krstno priprošnjico toliko naših mater in naših deklet. Le malo svetih imen doni človeštvu tako globoko doli do srca nego Anino ime. Zato kar trumoma vrejo do sv. maš naši ljudje ta dan, akopram je uprav v tej dobi našemu seljanu toliko dela na že orumenelem ter blagoslovljenem polju. — 10. avgusta pa je sopraznik sv. Lavrencija, tega neustrašenega dijakona prve krščanske dōbe, koji je nekrščanskemu poglavarju reveže pokazal kakor one cerkvene zaklade, kojih v svoji pohlepnosti ni bil iskal. — 29. septembra je sopraznik sv. Mihaela, velikega angelja. Od nekedanjih časov tako zelo rabljeni obrok za preselitve naših služočih oseb je ta dan. Kako lahko se ob tej šegi poprosi sv. Mihael: naj bo vsem nam kedaj vodnik ob naši preselitvi od

tukaj gori v nebo. — 31. decembra je pa tako znani Silvestrov dan, zadnji solnčnega leta. Ker nas vsak konec učinja pomišljave, ne čudimo se prav nič, da je sv. cerkev tudi tak velevažen dan velevala praznovati kedaj kakor nedeljo.

* * *

Vsi ti kedaj zapovedani prazniki so danes opuščeni.

A kakor velikonočni ponedeljek, tako se nam je ohranil tudi še binkoštni ponedeljek ne kakor sopraznik, nego kakor zapovedan praznik do današnjega dne. A jenjala sta poprej zapovedana praznika velikonočni vtorek in binkoštni vtorek ter sta danes le sopraznika.

Če je današnji ponedeljek zapovedan praznik, učimo se iz tega kako nas sv. cerkev še danes hoče opominjati neprecenljive važnosti praznikov sv. Duha. Ne da bi zahvaljevali sv. Duha za njega darove in ga za novih prosili le samo binkoštno nedeljo, tudi še binkoštni ponedeljek naj bi nam bil tega istega namena. Ne le binkoštno nedeljo prejema naša mladina v škofijskih cerkvah ob sv. birmi darov sv. Duha; tudi še binkoštni ponedeljek se v njih redoma sv. birma deli. Zato naj nam ne bosta le ta dva binkoštna dneva izključno molitveni dobi, da ob njih še prav posebno prosimo in prejemo darov sv. Duha, bodi nam v to ves binkoštni čas — čas v kojem si pridobivajmo milosti — tako potrebnih nam vsem na vseh potih našega življenja. Amen.

Blaženi Andrej Bobola, mučenik iz Jezusove družbe.

23. majnika.
(Konec.)

Toda tedaj so bili žalostni časi za Poljsko, kjer je vladal kralj Ivan Kazimir (1648—1668). Na jugu so se uprli Kozaki pod Bogdanom Hmelnickim ter so se združili s Tatari in napravili vstajo po vsej zapadni Rusiji in so v hudi bitki l. 1649. premagali poljsko vojsko. Potem je l. 1654. šel nad Poljake moskovski car Aleksij Mihajlovič prav do Vilne in Godna. Ostali del Poljske tja do Krakova so pa vzeli Švedi. L. 1656.

so Poljaki sklenili z Rusi premirje, in kmalu potem so tudi Švedi izgubili svojo oblast na Poljskem, da so že istega leta sklenili s Poljaki mir. Naslednjega leta so se pridrile tolpe Kozakov v okolico mesta Pinskega. Ko so jim razkolniki povedali, da je v onih krajih poljski jezuit, začeli so ga iskati. Andrej je bil tačas v vasi Paradilni na misijonu. Koj po opravljeni sveti maši se mu je naznanilo, da ga zasledujejo Kozaki. Katoličani te vasi so mu preskrbeli voz, na katerem naj bi se hitro odpeljal on in njegov redovni brat. Komaj so prišli do Mogilne, kar zagleda voznik Kozake, ki so se bližali na konjih. Takoj skoči z voza ter zbeži v bližnji gozd. Andrej je spoznal, da mu preti velika nevarnost, zato je stopil z voza, pokleknil in se vdal v božjo voljo, rekoč: „Zgodi se o Gospod, tvoja volja!“ Med tem so prišli Kozaki do njega in ga z dvema udarcema pobili na tla. Andrej jih ni za se nego le za svojega tovariša prosil, da bi ga pustili pri miru, kar se je tudi zgodilo.

Divji Kozaki so strašno surovo in kruto postopali z misijonarjem. Na pol nagega so ga privezali k bližnjemu drevesu in ga bičali do krvi. Nato so mu deli okrog vratu vrv, postavili ga med dva konja in vrv privezali na vsako stran k sedlu. Tako privezan je moral do Ivanova. Potoma so ga Kozaki z bičem priganjali, naj hiti s konjema. V Ivanovem so ga peljali pred kozškega stotnika. Ta ga je vprašal, kdo je in kakošne vere je. Andrej mu je odgovoril: „Duhovnik sem iz družbe Jezusove, priznavam, da je le ena prava cerkev in ta je katoliška cerkev; in za to cerkev sem rad pripravljen trpeti in umreti po izgledu apostolov in mučenikov.“ Ko pa mu je stotnik grozil s smrtjo, ako ne pristopi k razkolu, pravi mu Andrej, naj bi pa on (stotnik) se rajši odpovedal razkolu in se vrnil v pravo Kristovo cerkev. To je tako razjezilo stotnika, da je potegnil meč in udaril po Andreju. Mučenik je padel na zemljo, in ko je na tleh v krvi ležal, izdrl mu je neki Kozak z bodalcem oko. Nato so ga divjaki vlekli v bližnjo mesnico, kjer so mu prsi žgali s smolo. Med tem ni prenehal izgovarjati presvetih imen Jezus in Marija. Molil je tudi za svoje mučitelje. Neprenehoma so nanj rabeljni kričali, naj se odpove katoliški veri. Andrej pa jim je odgovarjal, naj oni postanejo katoličani. To je Kozake še bolj razjezilo tako, da so mu izrezali z nožem oni del kože

na glavi, ki ga nosijo duhovniki golega, odrezali prste in dlan, potem so mu izdrla dva zoba, odrezali nos in ušesa ter iztrgali jezik. Ko so ga tako strašno oskrunili, vlekli so ga po blatu na gnoj, kjer so ga pustili. Ko je potem nekaj katoličanov prišlo k umirajočemu duhovniku, pri-skoči kozški stotnik ter mu s sabljo glavo prekolje. Tako je učinil konec njegovim nadčloveškim mukam. Potem so Kozaki sedli na svoje konje, ter naglo odjahali. Tako je umrl mučeniške smrti 16. majnika 1657. za svojo vero duhovnik Andrej Bobola.

Njegovo telo so potem pokopali v župni cerkvi ivanovski, odkoder so je pozneje prenesli v jezuitsko cerkev v Pinsk.

Takoj po smrti je katoliško ljudstvo jelo Andreja Bobola častiti kot svetnika in božjega mučenika. L. 1719. in pozneje l. 1808. in 1815. so našli njegovo telo še celo, in poleg tega ga je Bog oslavljal z mnogimi drugimi čudeži. L. 1808. so prenesli njegovo telo iz Pinskega v jezuitsko cerkev v Polock, in pozneje v župno cerkev istega mesta. Dne 24. julija 1853. je papež Pij IX. mučenika Andreja Bobola proglasil za blaženca ter ukazal, da se naj njegov spominj obhaja 23. majnika.

Iz češkega: „Cirkev vitězná. František Ekert.“

Kap. A. Merkun.

Vesela vest o vrnitvi Pija VII. iz prognanstva.

V neki knjigi vpokojenega župnega upravitelja Urha Zupana, umrlega dne 8. prosinca 1889 v Ljubljani, se je našla stara, deloma zelo zarumenela tiskovina v mali čveterki, ostanek onih časov, ko Slovenci po zamrlih Vodnikovih „Lublanskih Novicah“ niso imeli nobenega časnika. Pomagali so si tako, da so o važnejših dogodkih izdajali popise na posamičnih listih in jih širili med narod. Omenjena najdenka je ilustrovaná. Več nego tretjina gorenjega prostora je odločena podobi obrobjeni z ozkim cvetličnim pasom. Pod njo se bere naslov:

Popisanje.

Od te vézele raíže našiga svetiga Očeta Píuza tega VII iz Francozkíga u Rim.

Podoba nam predočuje jetnika Píja VII., ko blagoslavlja tri kardinale klečeče pred njim; prvi izmed njih poljublja papežu roko, zadnji si otira solze. Ob strani zadaj stoji francoski pol-

kovnik z navzkriž položenima rokama in gleda zamišljeno opisani bridki prizor. Za papežem je pogrnjena miza z odprto knjigo, sv. razpelom in tijaro. Lesorezna podoba ni slaba. Zlasti papež se nam predstavlja jako dostojno. Pojasnuje jo štiriindvajset vrst v treh oddelkih obsežno berilo, ki slove takole (nepravilna bohoričica je nado-meščena z današnjo slovensko pisavo):

Dolgu časa je šalvalo keršanstvo po svoimu očetu Papešu Piuž demu VII. ktir je zavol stano-vitnosti vere u sovrašnih rokah Francozkiga tirana zdihoval, dolgi so bli dnovi svetimu Očetu, ker odločen od svoje čede v' ječi francoskiga kra-lestva jemogel živeti. Napoleon previšan od te stanovitnoztí tega svetiga Očeta de on rai svoje šiulenje gori ofrati oče koker od narmainšiga artikelna te vere odstopiti, zavole tega požle Napoleon k' zadnimo k'njemu enga kateriga je on zam za velkiga škofa postavil, inu kader ga tudi ta škof ni mogel pregovoriti, reče leta k'njemu: Povelja Napoliona je de bož ti zvet Oče nazaj v' Rim pelan, na to Bapež odgovori: nič nizem tako serčno želil, kakor dolžnost mojga paztirtva zpet v' Rim opraulat, inu potim ze je ta velki škof od njega podal. Al komej je leta preč odžu, pride en Francoski Obérztar k' njemu, inu je rekel: jezť imam povelie svetiga Očeta v' Rim sprejmiti.

Papež prevízan od Francozke golfige inu nezveztohe ni hotel verjeti, de ga Napoleon za rež hoče nazaj v' Rim pozlati, in je rekel, jezť pred juteržnim dnevam nihzem perpraulen ze v' Rim podati, Oberstar je njemu to predopustil, pa vunder ni šel od njega, tako de Zveti Oče iz nobenim več ni mogel požébej govoriti. Ali uze letu ni svetiga jetnika nazaj deržalu zuoje Kardi-nale poklicat katirih je blo 17. inu kader so le ti pred Zvetiga očeta peržli, zo ze vergli objokani k' njegovim nogam, in z' zolznimi očmi jim je dal svoj Žégén.

K' zadnimu opraša Bapež tiga Francoskiga Obristja, katire vere bi on bil, on odgovori neimu, jest sim en Kristian, Bapež reče: taku prosim, nei pred našim raztajanjim ta sveti Žegen usa-mejo, ta obristar po teih beseidah doli poklekne

inu preime od svetiga očeta ta sveti šegen, po-timu je on v' imenu svete Trojice svoijo raižo u Rim nastopil. Veliku Duš v' Francozkim katere so še prave vere, so objokali to slavujemaine dega zveztiga ino ne-premaganiga pastirja de zvete Katolzke Cirkve. —

Kdaj je izšla ta tiskovina, ki se prišteva sedaj slovenskim književnim redkostim? Iziti je morala l. 1814; zakaj tega leta se je vrnil papež Pij VII. v Rim in bil tamkaj dne 24. velikega travna slovesno sprejet. Konec gori navedenega slovila je dvojna črta; pod njo je vtegnila stati letnica in tiskar izdajatelj, a žal, da je v podpi-sanega izvodu ta oddelek odstrizen. — Ta slov-stvena redkost, stara do mala 90 let, je skromen, a srčen slovensk spomenik trpinu na papeškem prestolu, Piju VII.

Župnik Ivan Vrhovnik.

Birmovanje v Ljubljani pred tristo leti.

Znana je neumorna delalnost verskega pre-roditelja Kranjske škofa Toma Hrena. Kakor pravi apostol si ni dal nikdar miru. Dasi bolehen je večkrat prepotoval svojo po treh deželah raz-kosano škofijo. Delil je duhovne dobrote celo preko njenih mej, ker je oskrboval večkrat tudi sosednje škofljane s potrebnimi milostmi. Zlasti pa je skrbel za svoje ljubljeno rojstveno mesto Ljubljano. Sam je vodil tu razne procesije in propovedoval o takih prilikah. O vseh svetih l. 1623. je opravil mrtvaško službo božjo o pri-sostvovanju stolnega prošta in kanonikov na slo-vesen način pri sv. Petru, kjer je bilo tedaj pokopališče ljubljansko. Poleg pastirske gorečnosti ga je vlekla tja pač ljubezen do rajnih starišev, ondukaj pokopanih. Takisto gorečega se je ska-zoval tudi o binkošti. Veliki binkoštni praznik se birmuje dandanašnji v nedeljo in v ponedeljek samo v stolnici sv. Nikolaja; v dnevniku škofa Hrena, hranjenem v škofijskem arhivu v Ljubljani, pa stoji, da je birmoval na treh krajih in sicer binkoštno nedeljo v stolni cerkvi, v po-nedeljek pri sv. Petru in v torek pri sv. Jakobu. Pomniti treba, da je bil tedaj binkoštni torek še zapovedan praznik.

I. V.

„Danica“ izhaja vsak petek na celi poli in velja po pošti za vse leto 6 kron, za pol leta 3 krone, za četrt leta 1 krono 50 vin. Zunaj Avstrije velja za vse leto 7 kron; za Ameriko 9 kron. Ako bi bil petek praznik, izide „Danica“ dan poprej.

V Ljubljani se dobivajo posamezne številke po 10 vinarjev v tabakarni: Makso Brusovi, pred škofijo 12.